

Z NAŠICH REVUÍ

Vojenské technické zprávy.

Roč. V. (1928), čís. 3.

Škpt. ing. Diviš píše o hydroskopičnosti bezdymného prachu.

Pplk. gšt. Roques popisuje cestářskou službu na francouzské frontě za světové války. Vojenská silniční služba byla zřízena ve Francii sice již v roce 1914, ale teprve v r. 1917 byly

v ní soustředěny civilní i vojenské silniční úřady. R. 1914 byly zřízeny první vojenské stavební rotý (compagnie de cantonniers militaires), k tomu přišli ještě etapní ženijní rotý a spousta pracovníků civilních a jiných (barevné vojsko, zajatci a p.). Tak na př. od srpna do prosince 1918 pracovalo na silnicích 70.500 mužů, z lomů dopraveno r. 1918 celkem 6,100.000 tun kamene. Nově

bylo postaveno za války 900 km silnic a 9.300 km jiných bylo rozšířeno.

Ing. Novotný uvádí grafické řešení zvukoměrného úkolu, pplk. gšt. ing. Jung podává přehled dělostřeleckého materiálu býv. rak.-uh. armády za války a uvádí názvy 170 různých typů děl. Děla býv. rak.-uh. námořnictva nejsou v to pojata.

V hlídce automobilní je článek o mechanickém tahu pro dělostřelectvo anglické teritoriální armády. Je to výsledek pokusů s traktory Fordson. Tyto traktory se lépe osvědčily nežli šestispréží. Podle plk. ing. Albrechta, který recenzi podává, mají kolové traktory malou adhezi a v terénu se osvědčují nejlépe traktory pásové. Dále uvádí, že podle pokusů u nás konaných traktor Fordson, který má výkon 22 k. s., je slabý pro motorisaci našeho dělostřelectva. Uvádí dále nedostatky tohoto traktoru a chválí traktor Škodových závodů, který, stejně jako německé traktory „Lanz“ a „Stock“ dobře utáhl 3tunový závěs.

Hlídká muniční uvádí článek z maďarského časopisu o nových perspektivách k vyřešení jednotného dobové dokonale ručního granátu. Dále je tu článek o leteckých pumách a o jejich zapalovačích a o bezdymném prachu, obsahujícím centralit.

Čís. 4.

Pplk. ing. Albrecht píše o brzdění motorických vozidel. Uvádí teorii brzdění a popisuje různé brzdy (tlaková vzduchová brzda systém „Knorr“, brzdění vlečňáků, pomocná podtlaková brzda Westinghouse, Dewandre a olejový servo-frein Praga). Jednotlivé brzdy jsou znázorněny přehlednými, schématickými obrázky. Pplk. gšt. Roques podává zajímavé detaily na francouzské frontě za bitvy u Verdunu. Dopravní ruch na známé „posvátné silnici“ Bar-leDuc-Verdun byl podle sčítání 6.000 vozidel za 24 hodiny, t. j. jedno vozidlo každých 24 vteřin a v určitých dobách denních 1 vozidlo každou 4. vteřinu. Denně dopraveno po silnici až 1.500 tun střeliva, tindy opět denně 17 praporů neboli 14.000 mužů. Celkem tu bylo soustředěno 3.500 kamionů, pro něž spotřeba benzínu denně činila 2.000 hektolitřů. Aby se jakž takž udržovala silnice v dobrém stavu, vzhazovaly ustavičně čtyři domobrančí šterk pod kola aut.

Škpt. Čejka navazuje na svou stať v 9. čísle Voj. techn. zpráv z r. 1927 o vyřadování pozorovacích balonů ze služby a podává číselné údaje, jak vypočítati propustnost látky obalové.

Mjr. ing. Zelinka ponisuje výrobu lehkých kulometů vz. 26, o které

psal v ročníku 1926 mjr. ing. Potěšil. Podává výsledek zkušebního kulometu. Bylo z něho vystřeleno 250.000 nábojů s výsledkem velmi dobrým. Počet poruch činil jen 0,7‰ a ty nutno přičísti většinou vadným nábojům, nikoli kulometu. Zkoušená hlaveň vydržela 20.000 ran, ale i poté byla schopna další střelby (v terči jeví se pak bočné průrazy střel).

V hlídce chemické války je uveden výsledek mezinárodního kongresu Červeného kříže o studiu ochrany proti plynům v Bruselu 1928. Jako nejvýhodnější úkryty označeny podzemní pro 10 až 12 osob, jež ochraňují proti plynům i bombardování. V úkrytech má se zjednatí přetlak 10 mm vodního sloupce ventilátorem, poháněným ručně nebo elektricky. Vzduch nestačí nassávat z výšky, nýbrž nutno jej filtrovat. Nový je námět, aby při každé nové budově byly vybudovány podzemní úkryty, jež by se daly v čas potřeby neprodyšně uzavírat, a jak tyto místnosti třeba zařídit. Dále bylo jednáno o vytvoření desinfekčních (asanačních) skupin pro ošetřování osob zasažených plynem, o ochraně potravinových skladů, pitné vody a obvažšť, o zaopatření dostatečného množství ochranných obleků, o organizaci poplachové a signalizační služby, o evakuaci a o organizaci záchranných stanic pro první pomoc. Je tu uveden i vzor poplachového plánu, návrh na zřízení instrukčního sboru a j. Vesměs jsou to náměty, zasluhující pozornosti nejen vojáků, ale i nejširšího obyvatelstva. Hlídká zbrojní uvádí pokroky ve výzbroji americké armády (37 mm pěchotní dělo, 75 mm minomety, rozležitelná 75 mm horská houfnice Schneider).

Hlídká dělostřelecká obsahuje zjednodušenou metodu výpočtu počátečních oprav střelby a metodu přenosu palby pomocí přímky přenosu.

Konečně je tu malá zmínka o třech nových zbraních proti tankům (italský kulomet Breda a dva doprovodné kanony švédské fy Bofors).

Čís. 5.

Pplk. gšt. Métrot píše o přerušení cest nálevkovitými jamami. Tohoto způsobu bylo po prvé použito ve Francii ve velkém rozsahu na jaře 1917 při ústupu německé armády. Nálevkovité jámy měly poloměr až 15 m a hloubku 6 až 8 m. V dalším uvádí vzorec pro výpočet náložek a řešení příslušných rovnic nomogramy. Na konci jsou uvedeny praktické příklady.

Kpt. Soušedík popisuje tangentní pravítko pro zvukoměrné útvary. Upozorňuje, že již před dvěma lety hájil ve Voj. techn. zprávách metodu

grafickou proti numerické a že praxe obou posledních let jeho názor potvrdila. Tangentní pravítka, zkonstruované podle jeho návrhů, umožňují provádění předběžných zhodnocení na nepřipraveném plánu. Jak prováděti výpočty denních oprav a zvláštních vlivů na střelbu dělostřelectva pomocí logaritmického pravítka, popisuje v dalším článku škt. Mahr.

Mjr. Gebauer a škt. dr. ing. Seifert ve společném článku uvážují o Muraově studii o zákonech hoření koloidního prachu a o vlivu teploty na živost jeho hoření. Hlídka zbrojní má stať o německé zbrojní službě před válkou a za války. Vypočítány jsou tu technické ústavy pečoty a četné ústavy dělostřelecké. Po válce přešly tyto arsenály do správy státních podniků a byly zakloneovány jako „Deutsche Werke“.

Hlídka letecká obsahuje výsledky zkoušky účinku leteckého bombardování a leteckých pum pro americkou armádu. Bombardován byl most dlouhý 320 m a 60 m široký, při čemž bylo zjištěno, že puma 300 lb nezpůsobila vážnějšího poškození na mostě. Účinnější byla puma 600 lb, avšak ani ta nezpůsobila demolování stavby, neboť při explozi 2–4 m od mostu neměla vážného účinku na most. Teprve pumami váhy 500 kg (1100 lb), obsahujícími 250 kg tritolu, byl most zničen.

Čís. 6–7.

V tomto dvojčísle je obsáhlá kompendická zpráva plk. ing. Untermüllera o ženijních asistenčních pracích na Dunaji v zimě 1927–28. Stať je doložena celostránkovými tabulkami. Ličena je v nich známá ledová zácpa v Bratislavě v prosinci a lednu 1927, o níž bylo tehdy mnoho psáno novinářsky. Je tu popis všech prací a zejména jsou tu uvedeny jednotlivé důstojnické ženijní, kteří práci prováděli.

Při odstřelování ekrasitem osvědčilo se seskupení několika malých náloží 4–10 kg, přiměřeně od sebe vzdálených. Při střelení prachem osvědčily se jednotlivé nálože větší, ale nejvýše 20 kilové. Prachové nálože ještě větší roztráslly sice ledy ve větším okruhu, ale nerozpojily je zcela. Na ledu takto roztreseném byla práce nebezpečná.

Dne 9. ledna započalo se trhání kanálu v km 1853. Trhání provádělo se skupinou ekresitových náloží, sestavovaných na tyčích a vkládaných pod led. Nálože byly seskupovány do polokruhu nebo do obdélníku. Výsledek byl malý. 10. ledna bylo použito 1512 kg toluolammonátu a 1523 kg vylabovaného ekrasitu. Z těchto trhavin se sestavily nálože vážící 46 kg, jež byly prostě pokládány na led. Po vý-

buchu takové nálože uvolňoval se kanál široký až 50 m v délce 150–200 m. Tento způsob se osvědčil, neboť velká nálož mírněji působící trhaviny způsobila velikou vlnu, která zvedla ledy do značné šířky. Ještě dříve 10. ledna postupovalo ražení kanálu o 700 m. 12. ledna byla zácpa ledu konečně zdolána.

Práce provedená ženijním vojskem (žen. pl. 4, žen. pl. 3, mostní prap.) byla velká. Kromě vlastních trhavých prací provedeno 23 průzkumů hlídkami. Tyto hlídky prošly dráhu 325 km, z toho 100 km po ledě, po ledových krách, při tom přes led přeneseno ručně 2200 kg trhavin a 2000 kg pomůcek kromě ženijní výzbroje.

Na konec uvádí autor výsledek zkoušek s thermitem, o nichž jsem podal posudek již dříve. (Voj. techn. zprávy čís. 2/1928.) V této stati je přesný náčrt nádob, již třeba použít pro thermit. Protože zde není dalších zpráv, je vidět, že se pokusy nezdařily.

V hlídce zbrojní je stať z Heeres-technik o tom, jak bojujeme proti tankům a jak veliký je proti nim účinek. Tanky nutno rozeznávat trojí:

1. lehký bojový vůz s předním pancířem do 15 mm, s rychlostí až 30 km za hodinu, vyzbrojený zbraněmi malé ráže,

2. těžký bojový vůz s předním pancířem do 48 mm, s rychlostí asi 8 km za hodinu, váhy 50 tun a více,

3. zcela těžký tank s brněním do 160 mm a tlustším.

V dalším se zabývá autor druhem střel, úhlem dopadu a dospívá k těmto závěrům:

Proti tankům je puška bezmocná, ba ani speciální pušky proti tankům ráže 12–15 mm nepostačí. Přechodné ráže od pušky do děla od 12 do 20 mm mohou svými střelami při počáteční rychlosti 650 m/sec. prorazit na blízké bojové vzdálenosti 15 mm pancíř. Pancíře 40–45 mm prorazí však jen střela s počáteční rychlostí 1000–1200 m/vt, a proto lze bráti v úvahu jen zbraně ráže 35 mm a větší (pancéřové granáty s necitlivými zapalovači, aby střela vybuchla až uvnitř vozu). Střeli se má jen přímo a na vzdálenost do 2000 m. Význam tanků je daleko menší nežli význam letadel. Ten stát, který se věnuje více obraně proti tankům než jejich stavbě, je stále ve výhodě.

Hlídka automobilní přináší velmi zajímavou stať o pokusně motorisované brigádě v Anglii. Doporučují, aby si ji přečetli všichni ti, kdo mají zájem o motorisaci armády. Závěry jsou celkem nejasné. Otázka vozidel nebyla rozřešena, ani se nepotvrdil názor, že

motorisované vojsko může čelití dvojnásob větším nemotorisovaným jednotkám. Přes to však prohlásil náčelník anglického hlavního štábu na konci cvičení, že velké armády, odkázané jen na lidskou sílu, svou úlohu dohrály a že budoucnost patří silám motorickým, obrněným.

Zjištěno, že ostraha boku a týlu je proti rychlým mechanickým jednotkám velmi obtížná. Proto přidělili v Anglii jedné divisi celý jezdecký pluk místo obvyklé divisní eskadrony. Jak svízelná je situace divise, nemá-li aspoň část motorisovaných jednotek, vidět z toho, že 3 rotý útočných vozů znemožnily činnost jedné pěší divise. Lehká pancéřová převážná vozidla jsou naprosto nutná. Toho času zdá se v Anglii určitě akutní motorisace kulometných praporů.

Čís. 8.

Plk. ing. Albrecht píše o motorisaci armády. Rozděluje úvahy na vojensko-organizační, dopravně-technické a finančně-hospodářské. Motorisovat bez výhrady lze tam, kde jde o dopravu po silnicích. V terénu nelze vyloučiti koně, neboť mají tu výhodu, že je lze mnohonásobně přetížiti, kdežto výbušný motor lze přetížiti jen nepatrně (asi jen o 30%). Tak na př. lze zaměnití šestispřeží 25 ks. výbušným hospodářským traktorem kolovým, ale zcela nahradit jej tímto traktorem nelze. Motorisace je rozhodnuta pro armádní zálohy dělostřelce. (Francie má motorisováno již 13 děl. pluků). Divisní dělostřelcevo zůstává nadále s koňským potahem. Při motorisaci polního dělostřelcevo armádní zálohy nutno děla nakládati na vozidla (dělostřelcevo nesené), nebo je táhnouti, jsou-li děla opatřena pryžovým obručovým, což se nyní v mnohých státech provádí (dělostřelcevo tažené). Bez tohoto pryžového obručového nelze děla, konstruovaná pro koňský potah, táhnouti, protože by rychlejší jízdou než koňmo příliš trpěla a na druhé straně konstruktéři právem připouštějí zvětšení váhy děl jen se zřetelem na zlepšení balistických poměrů, nikoli na odolnost pro rychlou jízdu. Plk. ing. Albrecht se přimlouvá za tento způsob tažení děl s pryžovým obručovým obyčejných nákladních aut. Francie má rovněž zmotorisovány převážné oddíly (1 eskadronu lehkých obrněných automobilů o 3 četách po 3 vozech, 1 eskadronu obrněných těžkých automobilů o 2 četách po 6 vozech, 1 rotu s potřebným počtem nákladních automobilů pro převoz pěchoty (groupe de soutien).

Dále promlouvá o motorisaci ar-

mádních těles a popisuje složení motorové divise (lehká brigáda pro průzkum a ostrahu, řadová brigáda pro boj, těžká brigáda jako záloha).

Pokud se trénů týká, je výhoda motorisace nepochybná. Automobilní treny mohou zásobovati 3 divise v témže čase jako vozidla s koňským potahem 1 divisi. Při tom počítáno, že 1 divise potřebuje denního dovozu asi 300 tun.

V boji konkuruje s koňským potahem jediné pásové vozidlo, nikoli kolové. Ovšem výhody koní (veliká přetížitelnost, přebroditelnost toků) snižuje veliká zranitelnost, velký počet lidí a účinek plynů.

Dále uvádí výpočet adheze kolových vozidel a dospívá k tomu, že nejvýhodnější jsou vozidla pásová.

Krásnou stať uzavírá hospodářskými úvahami, z nichž vysvitá, že motorisování jednoho děl. pluku stojí 12 milionů Kč! To je ovšem ohromná investice a k tomu ještě přistupuje další obtíž, že vzhledem na ustavičný pokrok vozidel, vozidla brzo stárnou. Proto mnoho států váhá a čeká, až se vývoj vozidel ustálí. Mimo to vadí překotná motorisaci i to, že naše vojenská správa odbírá od našeho zemědělství za 90 milionů Kč krmiva a steliva, o kterýžto odběr nelze naše zemědělství naráz připravit.

Jiná záhada jsou pohonné látky, jež nutno dovážeti z ciziny, a tu nutno obrátiti pozornost ke generátorovým motorům. Máme velké lesy a dřevěné uhlí je výborná pohonná látka pro tyto motory.

Plk.gšt. Métrot píše v teoretické studii o přechodu přes řeky. Zabývá se tu problémem snášení plavidel proudem a vylučuje vzorec pro trvání koloběhu (t. j. jízda sem a tam). Tento vzorec znázorňuje nomogramem s průsečnicí nebo s mřížkovým nomogramem.

Ing. Frem l podává výpočet abaků pro řešení základních hodnot vnitřní balistiky. V hlídce muniční je popis slože pro trasovací munici, dále popis přístrojů volných balonů (výškoměry, variometry, vlhkoměry a teploměry).

V hlídce ženíjní je popsán nový typ filtrů pro neprodyšné kryty.

Škpt. inž. Vladimír Hájek.

Vojenské zdravotnické listy.

Roč. IV. (1928), čís. 2—3.

Protokoly 18. sekce VI. sjezdu přírodovědců, lékařů a inženýrů.

Vojenské rozhledy přinesly v č. 5, na str. 266 a v č. 6, na str. 332 letoš-

ního ročníku krátké zprávy o tomto sjezdu. Podrobné vylíčení vědecké části jednání sekce pro vojenské zdravotnictví, jehož se účastnili voj. lékaři, zvěrolékaři a lékárníci, je obsaženo v dvojčísle Voj. zdravotnických listů.

Úkolem sekce bylo projednat 2 hlavní témata. Referentem o prvním tématu: „Léčení zástřelů“ byl plk. zdrav. dr. Růžek, který dospěl k tomuto výsledku: Před operativním odstraněním střely je třeba dobře uvážit, je-li zákrok indikován. V časném a intermediárním stadiu je indikace omezena nebezpečím rozšíření náklady a krvácení. Střelu extrahujeme z infikované rány, je-li obava, že by mohla vzbudit infekci, nebo je-li příčinou chronického hnisání; působí-li obtíže, extrahujeme ji, není-li operativní výkon vzhledem k efektu operace příliš nebezpečný; i když nepůsobí obtíží, extrahuje se, lze-li předpokládati snadný zákrok. Střela nesmí se extrahovati, je-li nebezpečí, že by se zákrokem rozšířila infekce, je-li poloha střely tak nesnadná, že výhody extrakce neopravňují k nebezpečnému výkonu. V pozdním stadiu i u vhojených zástřelů třeba ránu otevřít, protože je vždy nebezpečí latentní infekce nebo též otravy olovem. Veliký pokrok v lokalizování střely znamenají stereoskopické Roentgenovy přístroje. Do pomocného zařízení třeba zařadit též elektromagnet se sideroskopem.

O druhém hlavním tématu „Očkování za mobilisace a za války“ přednášeli plk. zdrav. dr. Hachla a plk. zdrav. dr. Pollák. První z uvedených lékařů se zabýval hlavně novinkou v oboru imunisace, t. j. anatoxiny a formolovými vakcínami, na jejímž zdokonalení se v posledních třech letech mnoho pracuje. Běží tu hlavně o profylaxi tetanu (ranného ztrnutí). Posud se při každém těžším poranění dávala profylakticky injekce protitetanového sera, kterou bylo třeba několikrát opakovat. V budoucnosti bude asi každý voják očkován proti tetanu anatoxinem, tím aktivně imunisován, takže užívání sera, které bylo spojeno s četnými nesnázemi, se stane v poli zbytečným. Protože imunity lze anatoxinem dosíci teprve asi ve 4 týdnech, bude v prvním období války vedle anatoxinu nutno sáhnouti též k preventivní seroterapii podle dosavadního způsobu.

Plk. dr. Pollák se hlavně zabýval imunisací proti úplavici. Je žádoucí, aby byly vypracovány účinné metody očkování právě proti této nemoci, protože ostatní způsoby boje proti ní jsou málo účinné. Nemáme posud dostatečného přehledu o účinnosti

a praktické ceně četných způsobů imunisace proti dysenterii, které byly posud udány. Z vlastních pokusů i literatury soudí referent: Vnitřní podávání očkovací látky proti úplavici je rovnocenné s podkožním, kdežto očkovací látky proti tyfu a choleře působí naprosto jistěji podkožně. Soudobé očkování proti různým nákazám je možné, tvorba protilátek se vzájemně neruší. Navrhuje, aby se při mobilisaci v letních měsících očkovalo zároveň proti tyfu, paratyfu, choleře a úplavici, v jiných ročních dobách proti tyfu a paratyfu, jen v případě nutnosti též proti choleře a dysenterii. Užití sušené očkovací látky k vnitřnímu užití má výhodu snažší konserve a převozu. Epidemii v míru třeba využít k porovnání účinku vnitřní a podkožní aplikace.

Plk. zdrav. dr. Kronkl přednášel o stehu svěžích střelných ran po excisi. V průběhu světové války se došlo k poznání, že hojení ran se urychlí a hnisání nejlépe zamezí, když se zhmožděné části rány vyříznou a rána sešije. Tato metoda je však přístupná jen zkušeným chirurgům a lze ji provádět jen v příznivých zevních podmínkách (dobře zařízená nemocnice).

Plk. zdrav. dr. Haas podal zprávu o zajímavém případě vzácné nemoci (cystický fibrosní zánět dolní čelisti a stehenní kosti), která vznikla v poli.

Mjr. zdrav. dr. Řičánek kritizuje dosavadní typy kapesního obvazového balíčku a odmítá též nejnovější vzorky, které byly počteny cenou v mezinárodní soutěži Červeného kříže. Navrhuje nový typ, který by znamenal návrat od asepse k antisepsi; balíček má obsahovat: dvě sterilní nelisované organitové roušky, impregnované stryphonem (k stavění krvácení), tubu s mastisolem k připevnění obvazu, ampulku s Chlumského roztokem (antiseptikum) a třírohý šátek se spinátkem. V debatě byl tento návrh odmítnut vzhledem k tomu, že kapesní obvazový balíček je určen jen pro první pomoc, než přijde raněný na obvazíště.

Dva přednášející (plk. dr. Kolářský a mjr. dr. Koldovský) se zabývali otázkou schopnosti k vojenské službě osob stížených trachomem. Oba souhlasí v tom, že je třeba trachomiky povolávat k vojenské službě již v míru; první z nich však označuje zároveň za nutné, aby z trachomiků byly již v míru zřízeny zvláštní formace.

Mjr. zdrav. dr. Burian přednáší o vlivu zákona o potírání pohlavních nemocí na poměry

ve vojsku; zákon zůstal celkem bez vlivu na nemocnost vojska, protože se v občanském životě neprovádí. Jeho aboliční ráz je spíše škodlivý. Co je na něm dobrého, bylo ve vojsku prováděno již před jeho vydáním. Přednášející podává řadu návrhů na doplnění nynějších opatření v armádě proti venerickým nemocem. V debatě ukázal pplk. dr. Zrůnek na příznivý nyní stav venerických nemocí v našem vojsku, v němž klesl počet případů na 22,5%, kdežto v rak.-uherské armádě před světovou válkou bývalo 55—61%.

Pplk. zdrav. dr. Trenkler podává vědecké vylicení katastrofálního pochodu u Bilku v Hercegovině r. 1903, při němž zahynulo úpallem a úžehem ze 700 vojnů 15, těžce onemocnělo 80 a lehce 250. Tento zajímavý případ nebyl posud vědecky uveřejněn; přednášející přihlásil totéž téma k 4. sjezdu českých lékařů a přírodopysců r. 1908, přednáška však byla vojenskými úřady zakázána. V debatě ukázal mjr. Šmelcer, že náš stejnokroj má se zřetelem na nebezpečí úpalu některé závady. Polní čepice nechrání obličej před účinkem slunečních paprsků; jinou závadou je blůza s dvojitým stojatým límcem.

Pplk. zdrav. v záloze prof. Bouček odvozuje z naší vojenské zdravotnické statistiky, že ve studených měsících není více nemocí, které se připisují nastuzení, než v mírných ročních dobách. Toto zjištění potvrzuje výsledky studií prof. Chodounského, horlivého to protivníka teorie o nastuzení.

Pplk. zdrav. dr. Čapek podává přehled lékařských problémů v letectví.

Gen. zdrav. doc. dr. Franz přednáší o vlivu tuberkulózy na schopnost k vojenské službě. Upozorňuje na nápadné zjevy, že za světové války nemohly býti často zjištěny ani stopy proběhlé tuberkulózy u lidí, kteří byli v předešlých letech z tohoto důvodu zproštěni vojenské služby, a naopak že větší polovice předválečných a poválečných invalidů jsou tuberkulosní. Odvozuje z toho, že při podezření na tuberkulosu musí zjišťovati schopnost specialista pro plicní nemoci. Činí návrhy na vycvičení dostatečného počtu těchto specialistů a na zařízení zjišťovacích stanic.

Ph. dr. J. Mrkos podává výsledky svých pozorování, která konal ve vojenském léčebném ústavu v Matlárech, o vztazích mezi tělesnou vahou nemocných tuberkulosou a meteorologickými činiteli.

Gen. šéf zdrav. dr. Fisher v přednášce „Natalita, morbidita a

mortalita dětí a brannost státu se zvláštním zřetelem k republice Československé“, se zabývá obavami, jak musí doznati oprávněnými, jež vyplývají ze stálého klesání porodnosti pro brannou sílu státu v budoucnosti. Tento pokles je částečně vyrovnán snížením úmrtnosti, zvláště dětské. Klesla (v prvním roce života) v Čechách od r. 1873 s 30% na 13—14% v posledních letech, na Moravě a ve Slezsku podobně, na Slovensku je ještě 16%, v Podkarpatské Rusi 17,5%, kdežto v západní Evropě a v některých zámořských zemích je mnohem nižší (nejnižší v Nizozemsku 5%, Norsku 5,5%, Novém Zélandě 4%). Můžeme tedy v budoucnosti dalším snížením dětské úmrtnosti vyrovnati též další úbytek porodnosti; toto vyrovnání je však nedostatečné; ačkoli máme ještě stále přebytek porodů nad úmrtími, musíme počítati s dalším klesáním vitálního indexu v budoucnosti (v. i. — počet živě narozených $\times 100$, dělen počtem zemřelých), což nemůže zůstat bez následku na naší brannou schopnost, i když obeplujeme úskalí válečných ročníků. Protože vůči populačním faktorům jsme bezmocni, budeme nuceni soustřediti všechno své úsilí k tomu, abychom nahradili kvantitu kvalitou, t. j. využítkovali v nejvyšší míře osobní vlohy každého muže. Toho lze dosíci jen rozsáhlým využítkováním psycho-technického vyšetřování v armádě.

Pplk. zdrav. dr. Hromádka přednáší o „pocoňování výkonnosti ústrojí krevního oběhu“ a dochází k výsledku, že měření systolického a diastolického krevního tlaku před a po určité práci je spolehlivější než většinou dosud užívané způsoby počítání pulsů, dechu atd. Udává novou modifikaci Martinetovy metody k vyhledávání skryté srdeční insuficience.

Kpt. vet. dr. A. Piša podává „Příspěvek k otázce zásobování armády a hospodaření masem ve válce“. Zkušenosti světové války ukázaly nutnost organizovati hospodaření s dobytkem ve válce moderním způsobem. Doporučuje centralisovati porážky, učiniti z nich stálé ústavy s vlastními stáji, bakteriologickou laboratoří, mrazírny a zařízením k úplnému zužitkování odpadků, konfiskovaných částí a zdechlin; s ústavem by byla spojena velkouzenárna a výroba konserv. Vojenské útvary by byly zásobovány masem mrazeným, v menší míře konservovaným jinými způsoby. K tomu cíli by bylo nutno adaptovati železniční vozy a auta. Ve válce je třeba počítati se zvýšenou spotřebou masa a učiniti

vzhledem k tomu již v míru nutné přípravy.

Mjr. vet. dr. Egert přednáší o akariase psů a její nakažlivosti pro koně. Je to nemoc psů, příbuzná svrabu, která se v posledních letech nápadně šíří; působí ji cizopasník zákožka. Nemoc se přenesla někdy též na člověka a na koně. Autor vykonal několik pokusů s infikováním koní, které se mu zdařily; soudí však, že k spontánnímu nakažení koní dojde jen výjimečně.

Mjr. vet. dr. Čech: K otázce a vzniku infekčních nemocí v chovu koní. Zkušenosti z vojenského hřebčína v Hostouni. Infekční abortus klisen lze zamezit hygienickými opatřeními. Úplavice hřibát zůstává nerozřešena. Pyoseptikemie a enzootický zánět plic hřibát vzniká účinkem různých mikrobů, čímž je profylaxe znesnadněna. Recidivující zánět vnitřního oka je spíše nakažlivá nemoc než dědičná. Výsledek léčení je velmi nesnadno posoudit, protože průběh nemoci je vždy nepravidelný.

Mjr. vet. Hládek: Enzootická paraparesa u koní po nakažlivém kataru horních cest dýchacích. V zimě 1927 se vyskytla u koní v dělostřeleckých kasárnách v Bratislavě epizootická nemoc, podobná katarální influenci, jevíci však některé rozdíly vůči ní. U 21 ze 317 nemocných koní objevily se v rekonvalescenci poruchy mišni. Z mišny a mišního moku byly vypěstovány streptokoky, odlišné od posud známých streptokoků, pro koně patogeních. Zdá se tedy, že běží o nemoc posud neznámou.

Mjr. vet. dr. Čech v přednášce „K zjednodušení anaerobní techniky“ popisuje laboratorní pomůcku jim sestrojenou.

Škpt. vet. dr. Lubovský v přednášce „Snět a parasnět šelestivá“ kritizuje podle vlastních zkušeností nynější metody rozlišování této skupiny mikrobů.

Škpt. vet. dr. Chládek v přednášce „Jak omeziti válečné ztráty koní“ ukazuje, že v dosavadních válkách byly příčinou velkých ztrát koní nikoli nepřátelské zbraně, nýbrž vlastní chyby. Ze zkušeností posledních let je důležité, že muly jsou mnohem odolnější než koně. Revise žádá dosavadní šablonovitý způsob krmení jen suchými krmivy, též v jiných směrech je třeba krmení reformovati. Je třeba lehčích podkov než jsou nynější. Mírový training koní má přihlížeti méně k extrémním výkonům, zbytečným pro válku, jako k soustavnému otužování. Odborníkům je třeba přiznati větší vliv na léčení a hygienu koní. Pozoruhodná přednáška, která by měla býti čtena důstojníky zbraní.

Škpt. lék. dr. Jánský referuje o zkušenostech, jež byly získány ve zdrav. skladu 1 při zkoušení dodaných léčiv. Celkem vyzkoušeno 2795 vzorků, jež náležely 553 druhům léčiv, z nichž shledáno nevyhovujícími 22.8%.

Prof. dr. Křepelka a škpt. lékárn. Mr. Kalina v přednášce „Nefelomatrické stanovení síranu barnatého“ podávají novou metodu kvantitativního určování.

Kpt. lékárn. dr. Kosík popisuje polní chemickou laboratoř a definuje její účel.

Škpt. lék. dr. Jánský reviduje dosud užívané metody kvantitativního stanovení jodoformu, z nichž jednu přepracoval a doporučuje jakožto velmi jemnou a spolehlivou.

Můžeme právem říci, že vojenské zdravotnictví se na sjezdu výborně reprezentovalo kvalitou i kvantitou; 18. sekce byla jistě jednou z nejlepších. Pozoruhodná je spolupráce medicíny humánní a veterinární, jež jsou vlastně jen různé obory jedné vědy, jež však ku podivu nejen u nás, nýbrž i za hranicemi mají méně styků, než by bylo lze očekávati. Pplk. dr. Zrůnek.

Z CIZÍCH REVUÍ

a) *Revues belgické.*

Bulletin belge.

(Dokončení.)

Listopad 1927.

Pplk. gšt. Haus: La défense du territoire.

Hlavní povinností národa je zajistiti si obranu svého státu; k tomu je třeba sil co největších — neboť nikdy nejsme dosti silni.

Ideálem by bylo využití všech pramenů tak, aby nám daly maximální